

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones mediocres sancti Bonaventure de tempore

Bonaventura <Sanctus>

Argentine, 14. III. 1496

Dominica quinta de epistola.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31133

eti quotidie conferunt. De donis septē spūs sancti habetur *Isa. xj.* Et egrediet virga de radice iesse. z flos d' radice ei' ascēdet. et requiescet sup eū spūs dñi. spūs sapientie z intellect'. spūs consiliij z fortitudinis. spūs scie. zc

Dominica quinta
de epistola.

Stote sa

ctores verbi et non
auditores tātū. zc.
Jacobi. j. Notandū q' quatuor sunt genera bonorum z infallibilium speculorum. scilicet sacre scripture. bone cōscientie. humane miserie. visionis eterne. Unde versus *Lex. animus. natura. deus* tibi quatuor ista. Sunt data pro speculis vt te speculeris in illis. Primū igitur speculum. est speculum sacre scripture z legis diuine. De quo dicit apostol'. *j. Corinth. xij.* Videmus nunc p speculum in enigmate. id est per obscuram similitudinez aliquam z allegoriam q' enigma vocat. Quod vtqz conuenit sacre scripture. q' mul-

tas allegoricas et tropicas obscuritates habet. et tamē permittit se cōtemplari a catholicis z humilibus speculatoribus. non ab hereticis vel superbis. Unde beatus *Isidorus.* Diuine legis penetralia humilibus et bene ad deum intransibus patēt. prauis atqz superbis clauduntur. Quod bene signatum habemus *Exodi. xxiij* vbi dicitur q' moyses ingressus est medium nebule. z ascendit in montem. Erat autem species glorie domini q' si ignis ardens super verticem montis. Indigent enim celesti illustratione et diuini luminis igne. qui profunda sacre scripture debent penetrare. *ij. Petri. j.* Hoc primū intelligentes. q' omnis pphetia scripture propria interpretatione non fit. non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia. sed spiritus scō inspirati locuti sunt sancti dei homines. Quante utilitatē sit hoc speculū declarat apostolus. *ij. Thimo. iij.* Omnis scriptura diuinitus inspirata. utilis ē ad docendum. *Blosa.* nescientes. *Ad arguendū.* id est. ad con-

vincendū negligētes. ad cor
 rumpiendum. id est. ad increpā
 dum duriter. in malo persi/
 stentes. Ad erudiendū de
 iusticia penitentes. vel incipi
 entes. id est. ut iustū faciant.
 ut pfectus sit homo dei. et ad
 omne opus bonum instru/
 ctus. Secundū est specu/
 lum mentis et bone cōscien/
 tie. sine qua nemo pulchritu/
 dinem pfectionis poterit ac/
 cipere et claritatem apud de
 um inuenire. Ab interioribz
 enim egreditur claritas hu/
 ius speculi. Ps. Omnis glo
 ria eius si. r. ab intus in sim.
 au. Glosa. Ab intus. i. ab in/
 trinsecus bone cōscientie et
 mentis pure. Hoc est specu/
 lum iudith ad cuius intui/
 cum cōposuit cincinnos ca/
 pitis sui. et lauit se myrto op/
 timo. et assumpsit lylia et ānu
 los et dextrariola et in aures
 et sandalia in pedibus suis.
 Cui etiam dominus contu/
 lit splendorem. quoniam om/
 nis illa compositio non ex li/
 bidine sed ex virtute animi
 pēdebat. Judith. x. Hoc spe/
 culo vsus est sponsa Lantiē.
 iij. cui dicit. Tota pulebra
 es amica mea et macula non
 est in te. quasi dicat. ad specu/
 lum consciētie tue crebro re/
 curris et ideo pulcherrima
 comprobaris. E contra mi/
 natur incuratis et accidio/
 sis. qui speculum istud negli/
 gunt abstergere et consciēti
 am emundare. Isaie. iij. Au
 feret dominus ornamentum
 filiarum syon. et cetera. inter q̄ po/
 nit specula et acus. Specu/
 lum scilicet consciētie. et acu
 iusticie. quia iustus in princi
 pio accusator suis ipsius debz
 esse. et propriam consciētiā
 pungere. et acu subtilis inue/
 stigacionis penetrare. quibz
 ablati. omnis decor anime
 euanescit et frustra se compo
 nit. Hieremie. iij. Cum or/
 nata fueris monili aureo. fru/
 stra componeris. quasi dicat.
 frustra est omnis compositio
 qua foris laboras. si seru/
 pulum remorsionis alicuius
 peccati criminalis in consci/
 entia babeas. Isido. Quis
 humana iudicia subterfugi
 at omnis qui male agit. iudi/
 cium tamen consciētie effu/
 gere non poterit. Ubicumqz
 enim abierit reatus sui con/
 sciētia illum non derelin/
 quit. Tercium speculum
 est nature et miserie huma/
 ne. nec oportz q̄ illud a lōge

queramus. qz in gremio nro
semp gerim⁹. Poeta. Qua/
cunqz ingrederis sequitur te
corpis vmbra. **M**edia ei vi/
ta in morte sum⁹. De h specu/
lo dz Exodi. xxxviiij. qd domi/
nus pcepit fieri mare eneu/
cu basi sua z speculis mulie/
ru vndiqz circumponi. Per
mulieres qui infirm⁹ sexus
est z fragilis. significat mise/
ria pditionis huane. cu qua
ingredimur in huic mudi et
z regredimur. qd p basim et
p labiu luteris designatur.
Job. i. Audus egressus suz
de utero matris mee zc. **E**ccl^s
v. Miserabilis proorsus ifir/
mitas. quod venit sic z reuer/
terur. De hac materia **P**lini/
us in li. iij. sic ait. Ante omnia
vnu animal velaminis ope alie/
nu genuit natura. ceteris va/
ria tegumenta tribuit. testas.
cortices. coria. villos. setas.
squamas. plumas. pennas.
vellera. boiem tm nudu z in/
nuda humo natali die abie/
cit ad vagit⁹ statim z ad plo/
ratus. nulluqz animaliu aliud
ad lachrymas. z has ppinus
ipo vite pncipio. **E**t ercle ri/
sus etia si pcor z celerrimus
illi ante qdragesimuz die no
datur. **A**qz fere int nos ge/

nite vincula statim excipiut.
homo vero infelicit⁹ nat⁹. ma/
nibz pedibz ac toto corpore
sacet ligat⁹. z a supplicijs vi/
ta auspica⁹. vnam quide ob/
culpā qz natus est. **D**eu de/
mentia ab his inicitis estimā/
tiuz se genitos ad supbiam.
Prima roboris spes. pmu/
z tpis munus qdrupedi simi/
le facit. **C**etera aialia ad vo/
latus z ad pernicitates suas
statim pperat. ho sine doctri/
na nec fari. nec igredi. nec ve/
sci. nec qcqz aliud qz flere no/
uit. **H**is principijs nascunt⁹
tyrani. his primordijs carni/
fer alius. **N**ā maris qdē bel/
ue aut terre nō nisi in adner/
sa seuiunt. at hercle homi ex/
homie plurima sunt mala.
Ecce speculu nate. **Q**uar/
tu est speculuz visionis etne
vel sapie diuine. qz xpo cone/
nit q est imago dei inuisibil.
in que desiderat angeli pspi/
cere. i. **P**e. i. z **S**ap. viij. **L**an/
dor est em lucis eterne z spe/
culu sine macula di maiesta/
tis. z imago bonitatis illius.
Quod speculu cu a nobis i pul/
chritudine sue maiestatis vi/
deri nō posset. sub velamine
nre carnis apparuit. et suos
radios ita oculis mortaliuz

Dominica V

cōtēperauit vt eos ferre pos
semus. in opib; q̄ humanit̄
gessit. z nō in his q̄ fm̄ poten
tiā diuinitat̄ egit. Nam clari
tatē vult⁹ eius ferre nō pore
rant tres illi p̄lecti discipu
li in mōte. quib; paulisp̄ the
sauros sue pulchritudinis
aspernit. z vultu solē z veste ni
uem z stupore mētes trāscē
dit. et sub vno t̄pis momēto
moysen z helyā secū loquen
tes habuit. vnū de iferni. al
terū de paradyssi sedib; val
de p̄trarijs z distantib; eno
catos. Spes tñ est et fides
n̄ra q̄ tandē videbim⁹ eum
sicuti est. qz fm̄ aplm. Sal
uatorē expectam⁹ dñm no
strū iesuz xp̄m q̄ refoz. coz p̄
zē. qd̄ erit in patria z in futu
ro iudicio. qñ illud speculuz
collocabit̄ in alto. et videbit̄
eū oīs p̄ls z q̄ eum pupuge
rūt. tūc reuelabit̄ speculū il
lud mult̄ nūc velaminibus
obductū. ij. Coz. ij. Nos ve
ro omēs reuelata facie gliaz
dñi speculātes in e. imaginē
transformamur. zc. Nota
q̄ in h̄ speculo diuersi diuer
sas imp̄ssiōes h̄nt. Sūt em̄
q̄ videntur h̄re duas facies.
vnā sursum. aliā deorsum. q̄
etiā in thopasio solet accide

re. hi sunt q̄ habēt fidē bonā
z opationē sanctā. Aliqui in
hoc speculo vident̄ esse dex
tri z sunt sinistri. z econuerso
qz multi sūt vocati pauci ve
ro electi. Est z aliud gen⁹ spe
culi valde mirificū. ad cuius
intuitū nihil latere pōt eorū
q̄ gerunt̄ in domo. etiā si fur
lateat in angulo. oia em̄ nu
da et apta sunt oculis ei⁹ ad
quē nobis sermo. Qui ē be
dict⁹ in secula. Amen.

De euangelio.

Ecce et ac

p̄cipiet̄ vt gaudiū ve
plēnū sit. Jo. xvj. q̄t
tuoz nob̄ sunt petēda. s. sapi
entia p̄ stulticie feditatē. sa
nitas p̄ corpis ifirmitatē. p̄
uisio rez t̄paliū p̄ mendicita
tē. gaudiū celest̄ patrie p̄tra
p̄ntis exilij calamitatez. Un
plus. Stult⁹ z infirm⁹ cuz
sis mendic⁹ z exul. Coz sapi
ens. vires. cēsuz. patriāqz re
quire. Prima igif̄ peticio
est sapie p̄ feditatē stulticie.
Stulti ei⁹ z insipietes sum⁹.
sic p̄grit̄ dauid. Tu scis insi
pientiā meā dñerz. Et quia
hanc ex originali pctō p̄tra
xim⁹. qdā feditate stolidita
tis imbui sum⁹. p̄ qd̄ sue

tudo scē ecclesie bz pueros
 añ bap̄tismū exorcizare z d̄r
 eis. Accipite salem sapie zc.
 Jaco. i. Si q̄s v̄r̄m indiget
 sapia postulet illā a deo qui
 dat oibz affluent. z nō impe
 rat. Oibz dicit. qz oēs in pec
 cati nati sum⁹. z stulticia dei
 noticie p̄traxim⁹ infantū vt
 iumēt⁹ cōparemur Ec̄c̄s. iij.
 Quid bz hō iumēto āpli⁹. et
 Sap. ix. Cogitatōes ei mor
 taliū timide sunt. z incerte p
 uidētie n̄re. corp⁹ em̄ qd̄ cor
 rūpit aggrauat aīam zc. De
 hac stulticia d̄r Hieremie. x.
 Stult⁹ fact⁹ ē oīs hō a scia
 sua. Petenda est ḡ sapia ḡ
 stulticia p̄pter tria. s. qz nos il
 luminat. letificat et exaltat.
 De illuminatiōe d̄r Ec̄c̄i vlti.
 Dan⁹ meas extēdi in altū.
 z in sapia ei⁹ luxit ania mea.
 De letificatiōe Ec̄c̄i. iij. Fir
 mabit illū z iter rectū addu
 cet ad illū z letificabit eū. De
 exaltatione Ec̄c̄i. xi. Sapia
 hūiliari exaltabit caput ei⁹.
 z in medio magnatorū cōse
 dere illū faciet. Petenda est
 ergo sapiētia p̄tra stulticie fe
 ditatem. z hec est petitio sa
 lomonis. iij. Reg. iij. Se
 cunda petitio est sanitat⁹ cō
 tra infirmitatez corp̄is. Per

hanc em̄ inuitiles reddimur
 z graues tam nobis q̄ alijs
 De inutilitate dicit Sapie
 ij. Qd̄ autē infirmū est iutile
 inēitur. De ḡuitate Job. vij
 Et fact⁹ suz mibimetipi gra
 nis. Siue ei p̄ languorē siue
 per senectutem homo defici
 at. grauis z inutilis reputa
 bitur. z ab amicis derelinq̄
 tur. Job. xix. Alitum meum
 et horruit vxor mea. et ora
 bam filios vteri mei. Donū
 sanitatis non parūpenden
 dum. quia apostol⁹ ponit il
 lud iter donaz carismata spi
 ritus sc̄i. s. Corinth. xij. A ij
 inquit dat gratia sanitatus i
 vno spiritu. Stult⁹ esset q̄
 hoc donum despiceret. p̄ qd̄
 corpus regit⁹ z ania vigorat⁹.
 Ec̄c̄i. xxxvij. Fili invita tua
 z in tua infirmitate nō despi
 cias teipm. sed ora d̄m z il
 le curabit te. Poeta. Oran
 dum est vt sit mens sana in
 corpe sano. Fortē posce ani
 mum mortis terroze caren
 tem. Est autem sanitas nob
 petenda propter tria. scilicet
 propter fortitudinez haben
 dam in seruitio dei ad lau
 dandum ipsum ex totis viri
 bus nostris. Hieremie. xvij
 Sana me domie z sanabor.

Ps. Fortitudinē meā ad te
cust. zc. Itē ppter cōmunē vi
tam tenendaz. Act. ix. Enea
sanet te dñs iesus xp̄us. sur
ge z sterne tibi. q. d. Alij stra
uerūt tibi sat̄ diu z labores
tecū habuerūt. surge nūc sa
nus effectus et labora tibi.
Itē ad tergiuersationem re
mouendā. qz sunt aliq̄ q̄ sub
p̄textu infirmitatis grauit̄
delinquunt. sicut calcu!osi q̄
dicunt se nō debere esse con
tinentes zc. Joh. v. Ecce sa
nus effectus es iā no. pec. ne
deteri? aliqd̄ tibi contingat.

Tercia petitio est rez tpa
liū p̄tra paup̄tates et inopie
malū. sicut d̄r Gen. xli. q̄ om
nes puincie veniebāt in egy
ptum ad ioseph vt emerent
escas z malū inopie tempa
rarēt. Bñ dicit temperarēt.
qz cū quadā discretiōis mo
destia z temperātia petenda
sunt vite necessaria. vt viati
cuz vie cōmensuret. Alioqn̄
pondus erūt z nō subsidiū.
Gen. xxviii. Dixit iacob. Si
fuerit dñs de⁹ mecū z custo
dierit me in via p̄ quam am
bulo z de. mihi pa. ad eden
dū. zc. Et ap̄l's. i. Thimo. vi
Habētes inquit alimenta z
quibz tegamur bis p̄tenti si

mus. Diuitias h̄re malū nō
est. sed diuitias z pecūias a/
mare z male p̄quirere z ma
le possidere iniquū est. Ecc̄i.
x. Nihil est scelestius q̄ ama
re pecuniā. z. xiiij. Bona ē sub
stantia cui nō est pctm̄ in cō
scientia. Petenda ḡ sunt
nobis bona t̄palia. qz per ea
expediunt̄ eterna. Aug. Bo
ne sunt diuitie. facile em̄ oīa
expediūt. z multi ppter earū
defectum ab eternis bonis
excludunt̄. Ecc̄i. xxvij. Pro
pter inopiā multi deliqrunt
z qui q̄rit locupletari auer
tit oculū. Sunt aut̄ petē
da ppter tria. s. ppter clemosy
nas faciēdas. Job. xxxi. Si
buccellā meā comedi solus
zc. Ecc̄i. xxix. Conclude ele
mosynaz in sinu paup̄is. zc.
Propter erubescentiā tollē
dam. Luc. xvi. Fodere non
valeo. mendicare erube. zc.
Poeta. Nil habz infelix pau
pertas durū in se. q̄ ridi
culos homines facit. Prop̄
iniurias z vexatiōes redimē
das. Hier. xli. Foli occide
re nos qz habē? thesauros i
agro zc. Ec̄es. viij. Sicut p
tegit sapia. sic z pecunia zc.

Quarta petitio est celestz
patrie habitaculū p̄tra p̄nti

vite exiliū. exules em̄ sumus
 z pegrini q̄s diu in hoc secu/
 lo sum⁹. ij. Loz. v. Quoniaz
 dū sum⁹ in hoc corpe pegri/
 namur a dño. Sed quidaz
 exiliū putant esse patriā. vo/
 lentes diu viuere in h̄ mun/
 do ppter paucas delectatio/
 nes quas hic bñt. Dicentes
 cū petro. Dñe bonū est nos
 hic esse. Sed petr⁹ nesciuit
 qd diceret. sic nec isti. Tales
 similes sunt rusticis capra/
 rñs qui nūq̄ viderūt romā.
 z credūt eam silem ville sue.
 Poeta. Urbem quā dicunt
 romam mellibee putabam.
 Stult⁹ ego huic nostre simi/
 lem q̄ sepe solem⁹. Pastores
 ouīū teneros p̄pellere fetus.

Petendū est q̄ regnū celo/
 rū ppter tria. scz ppter regis z
 principis terre illi⁹ et patrie
 pulchritudinē z vult⁹ hilari/
 tatem. Prouer. xvj. In bila/
 ritate vult⁹ regis vita. et cle/
 mentia eius q̄si imber sero/
 tinus. Cant. iij. Egredimi/
 ni z videte si. syon regez salo/
 monez in dyademate suo q̄
 coroz. cum m̄ sua in die de/
 sponsationis illi⁹ z in die le/
 ticie cordis ei⁹. Itēz ppter
 loci securitatē z oīm bonozū
 vbertatē Judic. xvij. Sur

gite z ascendam⁹ ad eos. vlt/
 dimus em̄ terrā valde opu/
 lentā z vberem. nolite negli/
 gere. nolite cessare. Eamus
 z possideam⁹ eā. null⁹ erit la/
 bor. intrabimus ad securos
 zc. Itē ppter gaudij z leti/
 cie durabilitatē. Isa. lj. Leti/
 cia sempiterna sup ca. e. Erit
 em̄ gaudiū purissimuz nihil
 hñs de suo p̄trario. Isaie. lj
 Fugiet dolor z gemit⁹. De/
 lictosissimū. Prouerbio. viij.
 Delicie mee esse cū filiis ho/
 minū. Copiosissimuz. sic hic
 dicit. Ut gaudiū vestruz sic
 plenū. Qd nob p̄stare. zc.

Epistola in letanijs.

Confitemi

e ni alterutrū pecca/
 ta v̄ra zc. Jaco. v.
 Hoc intellige de leuioribus
 peccatis z paruis fm glo. q̄
 talis est. Confitemini alter.
 pec. v̄ra q̄tidiana z leuia. gra/
 uioris vero lepre imundici/
 am sacerdoti pandam⁹. z q̄n/
 to infferit tpe purgare cure/
 mus. Forte talis erat cōsue/
 tudo p̄mitiue ecclie. sed mo/
 do nō est nisi forte in articu/
 lo mortis. z q̄n sacerdos ha/
 beri nō pōt. tūc em̄ sufficeret
 stritio z voluntas p̄fitendi.